

kinder ombudsman

het beste besluit:
geef kinderen invloed

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Minister voor Basis en Voortgezet Onderwijs
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Per e-mail verzonden

Betreft: reactie Kinderombudsman op het beleidskader 'met elkaar voor alle kinderen en jongeren: werken aan een inclusieve leeromgeving'

Geachte mevrouw Paul,

Op 29 mei gaat u met de Tweede Kamer in debat over passend onderwijs. Ten behoeve van dit debat reageer ik op het beleidskader '*met elkaar voor alle kinderen en jongeren: werken aan een inclusieve leeromgeving*'. In dit beleidskader wordt de ambitie voor inclusief onderwijs uit de '*contouren van een werkagenda naar inclusief onderwijs*' (hierna: werkagenda) verder uitgewerkt en geconcretiseerd.

Mijns inziens is deze concretisering een positieve stap richting de verwezenlijking van internationale verdragsverplichtingen als het gaat om inclusief onderwijs. Ik verwelkom het feit dat in het beleidskader expliciet wordt benoemd dat inclusief onderwijs gericht is op inclusie van alle kinderen en jongeren. Hieruit maak ik op dat uw ministerie ernaar streeft om – in lijn met mijn eerdere aanbeveling ten aanzien van de werkagenda¹ – inclusief onderwijs te realiseren voor ieder kind dat extra ondersteuning nodig heeft, ongeacht achtergrond of persoonskenmerken. Daarnaast vind ik het positief dat uw ministerie over inclusief onderwijs in gesprek is gegaan met kinderen en jongeren en dat wordt aangegeven dat hun inbreng is meegenomen in het beleidskader.

Tegelijkertijd zie ik nog vier aandachtspunten als het gaat om de stapsgewijze realisatie van inclusief onderwijs, namelijk:

- Zorg voor een methodiek waarmee de voortgang ten aanzien van inclusief onderwijs kan worden gemonitord;
- Stel het belang van het kind centraal bij het in kaart brengen van de ondersteuningsbehoefte;
- Zet inclusief onderwijs neer als een verdragsverplichting, en niet als een ambitie;

¹ In maart 2023 heeft de Kinderombudsman op de contouren van een werkagenda naar inclusief onderwijs gereageerd. Deze reactie is nog steeds actueel. Zie: <https://www.kinderombudsman.nl/publicaties/reactie-kinderombudsman-op-contouren-werkagenda-route-naar-inclusief-onderwijs>.

Pagina 1/4

Datum
22 mei 2024

Onderwerp
Reactie Kinderombudsman op beleidskader 'met elkaar voor alle kinderen en jongeren: werken aan een inclusieve leeromgeving'

Bijlage
--

Ons nummer
1985563

Uw brief
--

Uw kenmerk
--

Contactpersoon
-

Kinderombudsman
Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
info@kinderombudsman.nl
www.kinderombudsman.nl

*De Kinderombudsman
is onderdeel van de
Nationale ombudsman*

- Verricht een kinderrechtoets (CRIA) bij de verdere uitwerking in wetgeving en beleid van de werkagenda naar inclusief onderwijs

Pagina 2/4

Ons nummer

1985563

Hieronder licht ik deze punten nader toe:

1. Zorg voor een methodiek waarmee de voortgang ten aanzien van inclusief onderwijs kan worden gemonitord.

In het beleidskader ontbreekt – net als in de werkagenda – een methodiek waarmee de voortgang ten aanzien van inclusief onderwijs kan worden gemonitord. Door middel van een gedegen dataverzameling, een meetinstrument en een tijdspad kan uw ministerie laten zien welke inspanningen worden verricht ten einde de in het beleidskader neergelegde ambitie te realiseren en wat het effect van deze inspanningen is.

Toelichting

In het beleidskader wordt benoemd dat het toewerken naar inclusief onderwijs gestimuleerd en gefaciliteerd zal worden vanuit landelijk beleid. Daarbij worden al een aantal onderwerpen benoemd die op landelijk niveau een nadere uitwerking vragen. Deze opsomming is echter onvoldoende concreet nu een tijdspad en meetbare doelstellingen ontbreken.

Volgens het VN-Comité dat toezicht houdt op de implementatie van het VN-Verdrag Handicap moet een plan om inclusief onderwijs te realiseren een tijdsschema en meetbare doelstellingen bevatten, met inbegrip van maatregelen om de consistentie te waarborgen. Daarnaast dient een dergelijk plan gebaseerd te zijn op een uitgebreide analyse van de huidige context om zo een nulmeting te bieden van waaruit vooruitgang kan worden gemeten.²

Als het gaat om dataverzameling, wijs ik u ook op mijn brief van 12 april jl.³ Hierin uit ik mijn zorgen uit over het gebrek aan voldoende en betrouwbare data als het gaat om kinderen die thuiszitten en voor wie momenteel geen geschikte plek is in het systeem van passend onderwijs. Het verzamelen van deze data is relevant voor de monitoring van de voortgang ten aanzien van de realisatie van een inclusief onderwijssysteem.

² UN Document CRPD/C/GC/4, par. 62.

³ <https://www.kinderombudsman.nl/nieuws/te-veel-kinderen-krijgen-geen-onderwijs-zorgen-om-blijvende-problematiek-van-thuiszitters>.

2. Stel het belang van het kind centraal bij het in kaart brengen van de ondersteuningsbehoefte

Pagina 3/4

Ons nummer

1985563

In het beleidskader wordt uitgegaan van groepsgericht onderwijs waarbij er ruimte blijft voor kindgerichte ondersteuning. Hiermee wordt de focus verlegd van individueel maatwerk naar het aanpassen van de pedagogische en didactische context. Ik wijs u erop dat hierbij geborgd dient te worden dat het individuele kind niet uit het oog wordt verloren en dat er altijd een inzichtelijke belangenafweging wordt gemaakt waarbij het belang van het kind voorop staat.

Toelichting

Volgens het beleidskader wordt de ondersteuningsbehoefte van het kind handelingsgericht in kaart gebracht door de leraar en andere leden van het schoolteam. Hierbij zou het ['het beste besluit'](#) kunnen worden betrokken. De Kinderombudsman heeft deze brochure op basis van de richtlijnen van het VN-Kinderrechtencomité ontwikkeld. De brochure bevat een stappenplan voor besluitvorming in lijn met het VN-Kinderrechtenverdrag. De kernvraag bij alle besluiten is altijd: wat heeft dit kind nodig en hoe gaan we dat gezamenlijk realiseren? Om te weten wat een kind nodig heeft, moet altijd worden gekeken naar de consequenties van het besluit voor diens brede ontwikkeling en leefsituatie.

3. Zet inclusief onderwijs neer als een verdragsverplichting, en niet als een ambitie

In het beleidskader wordt inclusief onderwijs – net als in de werkagenda – nog altijd neergezet als een ambitie. Deze terminologie wekt ten onrechte de indruk van vrijblijvendheid; de stapsgewijze realisatie van een inclusief onderwijssysteem is immers een verplichting die op grond van internationale verdragen gerealiseerd moet worden.

Toelichting

Volgens het VN-Kinderrechtenverdrag heeft ieder kind recht op onderwijs en dit moet gebaseerd zijn op gelijke kansen (artikel 28 IVRK). Het onderwijs dient gericht te zijn op de zo volledig mogelijk ontplooiing van het kind (artikel 29 IVRK). Voorts wordt in het VN-Kinderrechtenverdrag expliciet benoemd dat verdragsstaten moeten waarborgen dat kinderen met een beperking daadwerkelijk toegang hebben tot onderwijs (artikel 23 IVRK). Voor deze groep kinderen zou inclusief onderwijs het doel moeten zijn.⁴ Een vergelijkbare bepaling is opgenomen in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten voor Personen met een Handicap. Op grond van artikel 24 van dit verdrag moeten verdragspartijen stapsgewijs een

⁴ UN Document CRC/C/GC/9, par. 66.

inclusief onderwijssysteem realiseren. Dit artikel vereist op termijn afschaffing van gesegregeerde onderwijssystemen.⁵

Pagina 4/4

Ons nummer
1985563

4. Verricht een kinderrechtentoets (CRIA) bij de verdere uitwerking in wetgeving en beleid van de werkagenda naar inclusief onderwijs

Tot slot beveel ik aan dat er bij de verdere uitwerking van wetgeving en beleid rondom de werkagenda een kinderrechtentoets (CRIA) wordt uitgevoerd. De Kinderombudsman werkt momenteel aan een instrument waarmee een dergelijke toets kan worden verricht.

Toelichting

Door middel van een kinderrechtentoets kan de impact op kinderrechten in kaart worden gebracht met als doel de toepassing zijnde kinderrechten goed te borgen en waar mogelijk te versterken. Een dergelijke toets is in lijn met de aanbevelingen die het VN-Kinderrechtencomité aan Nederland heeft gedaan.

Graag verneem ik uw reactie op mijn aanbevelingen.

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
Kinderombudsvrouw

Een afschrift van deze brief sturen wij naar de vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer.

⁵ UN Document CRPD/C/GC/4, par. 39.